



SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto XVI. 5

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

11. IV. 1969

Resnica pa je podoba vsega drugega: lepote, svobode, večnega življenja. Dokler sem zvest resnici, sem zvest sebi; dokler delam v njenem imenu, bo moje delo rodovito, ne bo ovenelo od pomladi do jeseni...

Ivan Cankar, Bela krizantema

SPREMEMBA VODSTVA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE OB PETNAJSTLETNICI

Pred petnajstimi leti, februarja 1954, se je ustanovila SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA v Buenos Airesu z namenom, kot ga je označil 1. člen njenih ustanovnih pravil: „Slovenska kulturna akcija je družba, ki ima namen pospeševati in posredovati kulturne stvaritve, zlasti slovenske, in to v krščanskem smislu.“ Nič več in nič manj. Tako postavljen okvir je zadoščal petnajst let, da je Slovenska kulturna akcija razvila svojo delavnost na vseh kulturnih področjih ter je zato dobila priznanje zamejskih Slovencev po vsem svetu, pa tudi v domovini, kolikor je s svojim delom tja prišla. Za pobujanje takšne delavnosti je že spočetka ustvarila GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE, ki je bil zamišljen kot nekakšno „mesečno poročilo tajništva“. List je imel namen informirati o delu Slovenske kulturne akcije, vzdrževati stik med njenimi ustvarjalnimi člani in naročniki knjižnih publikacij, poročati o kulturnih dogodkih v domovini ter posredovati svetovno razgledanost, ki naj bi bila vzpodbuda, zgled ter usmerjevalec izvorni slovenski ustvarjalnosti. A pravi poudarek svojega dela je dala Slovenska kulturna akcija v reviji MEDDOBJE, ki naj bi bila ogledalo duhovnega delovanja Slovencev v zamejstvu in zdomstvu, ki naj bi zavzemala stališče do aktualnih kulturnih dogodkov, ki naj ustvarja iz svoje duhovne potrebe po delu iz vseh področij umetniškega ustvarjanja in znanosti ter zavzema kritičen odnos do sodobnosti, v prvi vrsti slovenske in svetovne. Redne in izredne KNJIGE naj bi služile ustvarjanju slovenske zdomske književnosti in znanosti, likovne, glasbene in gledališke dejavnosti, pač na višini, ki jo posamezni ustvarjalci zmorejo. Poleg te tiskane delavnosti pa si je Slovenska kulturna akcija zastavila nalogo, da s predavanji in kulturnimi prireditvami z vseh področij (gledališče, umetniške razstave, koncerti, izdajanje plošč ip.) kulturno razgiblje slovensko občinstvo predvsem v Buenos Airesu, kjer ima sedež, hkrati pa svojim reproduktivnim umetnikom nudi možnost ustvarjalnega dela.

Po letih harmoničnega razvoja med informativnim Glasom, reprezentativno revijo Meddobjem ter rednimi in izrednimi knjigami, smo prišli v položaj, da smo leta 1969 v začetku XVI. letnika Glasa, z revijo in knjigami pa v X. letniku! Pet let zastoja! Literarna in esejistična dela, ki so nastala ob napovedi Velikonjeve literarne nagrade leta 1965, nagrajena in oznanjena za knjižni izid v letu 1966, v celoti še zdaj niso izšla, dasi so naročniki že v veliki meri plačali vso naročnino. Videti je, kakor da sta revija in izdajanje knjig nekako zamrli. Niso se pojavili novi književniki, stari pa so ob stagnaciji založbe in v zadnjem poldrugem letu tudi Meddobja utihnili. Nasprotno pa se je prvotni informativni list Glas, glasilo Slovenske kulturne akcije, „mesečno poročilo tajništva“, razrasel v nekakšno polemično revijo. Glas pa stane Slovensko kulturno akcijo letno 1 milijon štiristo tisoč pesov! Pošiljamo ga namreč vsem naročnikom naših knjig, brezplačno pa čez 1000 naslovljencem! Tako je Glas dejansko živel od plačanih naročnin za knjižne publikacije, ki pa še niso izšle. Vsa mecenska darila Slovenski kulturni akciji in vsi darovi v Sklad Glasa z nedavno jubilejno nabirko vred pa ne prinesejo pol milijona pesov letno.

Težave pa tokrat niso nastale le iz gospodarskih razlogov, temveč predvsem iz vodstvenih in ideoloških.

Vodstvenih, ker se je zgubila zveza med ustvarjalnimi člani in je prevzela vodstvo Slovenske kulturne akcije majhna skupina izbrancev; nekateri med njimi so res bili med najmočnejšimi ustvarjalci med nami; a ob njihovi ekskluzivnosti so se čutili potisnjeni v stran mnogi, ki so nehali ustvarjalno delati, niso bili pritegnjeni k delu ali pa si sploh niso upali začeti, ker se nihče ni pobrigal, da bi jih v to nagovoril.

Ideološko: da se zakrije ta notranja disharmonija, se je ob razpravljanju o novih pravilih Slovenske kulturne akcije pojavil na eni strani 1. predlog, ki ima že v prvem členu novost: poudarjeni in celo ekskluzivni protikomunizem s politično poanto vključitve Slovenske kulturne akcije „v boj za svobodo slovenskega naroda“ (čl. 1); „narodno samostojnost“ (čl. 4), ter z načinom vodstva, kot je bil dosedanji (čl. 17). Na drugi strani pa se je pojavil 2. predlog osnutka novih pravil, ki so ga predlagatelji navezali naravnost na formulacijo 1. člena ustanovitvenih pravil iz leta 1954, v novem 3. členu poudarjajoči krščanski etos kot osnovo ustvarjanja, odločno pa so postavili za kolektivno vodstvo (čl. 17) in prav tako kolegialno usmerjanje revij in publikacij Slovenske kulturne akcije (čl. 25). Na glasovanju na občnem zboru 22. marca 1969 je dobil večino 2. predlog osnutka novih pravil. Predlagatelji 1. predloga osnutka pravil so takoj po izidu glasovanja izjavili, da se je tako Slovenska kulturna akcija „oddaljila od svoje tradicije...“, da ni več to, za kar je bila ustanovljena..., da se je porušila kontinuiteta...“ Zato so nekateri od njih občni zbor zapustili.

1. ČLEN USTANOVNIH PRAVIL IZ LETA 1954:

Slovenska kulturna akcija je družba, ki ima namen pospeševati in posredovati kulturne ustvaritve, zlasti slovenske, in to v krščanskem smislu.

1. ČLEN I. PREDLOGA OSNUTKA NOVIH PRAVIL, ODKLONJEN NA OBČNEM ZBORU 22. III. 1969:

Slovenska kulturna akcija je organizacija slovenskih protikomunističnih kulturnih delavcev in podpornikov v zdomstvu, ki hočejo z ustvarjalnim in posredovalnim delom prispevati k obrambi in bogatenju duhovnih vrednot človeka in narodne skupnosti ter se vključuje v boj za svobodo slovenskega naroda.

1. in 3. ČLEN II. PREDLOGA OSNUTKA NOVIH PRAVIL, ODOBRENIH 22. III. 1969:

Slovenska kulturna akcija je organizacija slovenskih zamejskih in zdomskih kulturnih delavcev, ki žele z ustvarjalnim in posredovalnim delom pomagati pri ustvarjanju in širjenju kulturnih vrednot, posebno slovenskih.

Idejni temelj organizacije je naravni etični zakon, potrjen in izpopolnjen po krščanskem svetovnem nazoru.

Kdor bo primerjal 1. člen novih pravil, ki je osnova 2. predlogu osnutka pravil, s 1. členom pravil iz leta 1954, bo zaznal, da je *kontinuiteta Slovenske kulturne akcije naravnost otipljivo potrjena*, saj sta stari in novi prvi člen pravil skoraj identična; novo pot, različne od prvotne zamisli ustanoviteljev Slovenske kulturne akcije, pa nedvomno predstavlja 1. predlog osnutka pravil, ki ga je večina na občnem zboru odklonila.

Novi odbor Slovenske kulturne akcije bo skušal to povezavo med ustanovnim in novim pravilom organizacije še celo obnoviti. Namesto *izključujočega* agresivnega protikomunizma je dana večja širokost, ki poleg drugega vključuje tudi našo protikomunistično usmerjenost. Predvsem pa bo novi odbor polagal večjo pozornost na povezavo ustvarjalnega (po novih pravilih rednega) članstva; na poživitev ustvarjalnega dela v razsežnosti z voljo, zajeti čim več sodelavcev iz najrazličnejših krogov, ki jih kljub dnevnim različnim političnim taktikam družijo isti krščanski etos. Vsekakor pa bo novi odbor skrbel, da bo Slovensko kulturno akcijo obvaroval dnevnih političnih bojov, osebnih izpadov, še celo pa žaljivih izrazov v svojem pisanju in občevanju. Skušali bomo čimprej dohiteti vsaj nekaj zamujenih let in spraviti v začetno harmonijo — gospodarsko in medsebojno — naš informativni Glas, Meddobje in knjižne publikacije.

Radi bi dali poudarek na revijo Meddobje, ki naj bi pomnožila predvsem svoj kritični in razgledniški del, s čemer bi v marsičem nadomestili revijalni del Glasa. Obnovili bi radi knjižno delo. Obdržali bomo redna predavanja v Buenos Airesu, ki so že posebna tradicija Kulturne akcije, pa prireditve v okviru naših odsekov, ki jih bomo skušali obnoviti in razgibati. Tudi v tem ohranjamo kontinuiteto.

Kontinuiteto pa tudi v tem, v čemer iščejo nekateri glavne spremembe v vodstvu Slovenske kulturne akcije: *v odporu proti komunizmu*. Pravila sama tega odpora ne dvigajo v geslo, kot ga tudi v letu ustanovitve niso; a vendar ga vsebujejo v vseh dodatnih členih. Tudi ne vzdevamo Slovenski kulturni akciji *izključnega emigracijskega značaja*, kajti naši člani so mnogi, ki niso emigrantje (na Primorskem in Koroškem); pa tudi v tujini rojeni Slovenci, ki zdaj doraščajo v akademsko izobraženstvo, niso več emigrantje. To je *zamejstvo*, ki ga ločimo od *zdomstva*. Slovenska kulturna akcija naj veže v skupno kulturno rast, prizadevanje in uspeh. *Smo in ostanemo zdomska in zamejska slovenska kulturna ustanova, ki ustvarja iz krščanskega etosa v smislu zamisli ustanoviteljev. Torej: v polni zavesti resnične kontinuitete petnajstih let!*

S tem vabimo nove sotrudnike v naš ustvarjalni krog, k naši reviji, k našim knjižnim publikacijam; pa podpornike pri našem kulturnem delu, katerega gospodarski obstoj ni uravnovešen; predvsem pa naročnike na naše knjižna izdanja; napoved le-teh bomo skušali tudi izpolniti. Poživljeno kulturno delo bodi naš cilj in združitev v tem cilju *vseh Slovencev v tujini*, brez razlike strankarskih pogledov; samo da jih veže krščanski etos in tudi v njem vključeni odpor proti dialektičnemu materializmu!

Dr. TINE DEBELJAK
predsednik Slovenske kulturne akcije

NEKAJ DOGODKOV IZ POLPRETEKLE ZGODOVINE SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Po trinajstih letih bolj ali manj uspešnega dela Slovenske kulturne akcije je leta 1967 v odboru organizacije vstalo vprašanje, kako poživiti njeno delovanje, ga usodobiti in odpraviti nekatere njene organizatorične pomanjkljivosti. Zato je hotel odbor poznati mnenje čim več ustvarjalnih članov in pomembnih rojakov iz najrazličnejših krogov slovenskega zamejstva in izseljenstva.

Odbor se je v ta namen odločil za anketo in njeno

izvedbo poveril posebni komisiji, ki je ustvarjalnim članom in nekaterim posebej povabljenim dostavila dopis z vprašanji, na katera naj bi odgovorili.

Odgovorilo je nad 20 oseb; 2 odgovora sta pa prišla od članov komisije same. Večina mnenj je bila za uvedbo mnogih temeljitih sprememb v najrazličnejših pogledih na življenje in delovanje ustanove.

Buenos Aires, datum poštnega pečata.

Spoštovani gospod!

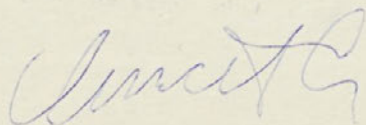
Obenem z Glasom Slovenske kulturne akcije, ki ga danes pošiljamo svojim poverjenikom in naročnikom ter prijateljem, vas še posebno prosimo, da nam ostanete zvesti ter sodelujete z nami kot doslej. Kakor vidite, nismo prav nič spremenili linije, kot nam očitajo nekateri, samo hoteli smo v prid Slovenski kulturni akciji urediti stvari, ki so se v zadnjih letih razvijale v smer, ki ni bila v namenu ustanoviteljev pred 15 leti. Ohranili bomo kontinuiteto dela ter ga skušali oživiti na vseh področjih pa tudi gospodarsko utrditi.

Če bi želeli kakršnakoli pojasnila o našem zadržanju ali delu ustanove, smo vam prav radi na uslugo.

Skušali bomo čimprej zaključiti Meddobje in knjige za X. letnik.

Za dobrohotno naklonjenost se priporočamo in vas lepo pozdravljamo

za odbor Slovenske kulturne akcije



Medtem je prišlo do rednega občne zбора Slovenske kulturne akcije, ki je bil maja 1968. Po poročilih in razgovorih o njih je predsednik predlagal občnemu zboru, naj imenuje komisijo za sestavo novih pravil, ker se je izkazalo, da dosedanja ne odgovarjajo več v zadostni meri zahtevam uspešne organizacije. Občni zbor je predlog sprejel. Sestavljena je bila komisija petih članov, ki se je obvezala, da bo v določenem roku (v šestih mesecih) sestavila osnutek novih pravil. Občni zbor je odločil, da se po preteku tega roka skliče nadaljevanje občnega zбора, ki naj ima na sporedu samo: sprejem novih pravil in izvolitev novega odbora Slovenske kulturne akcije.

Komisija za sestavljanje novih pravil je takoj pristopila k delu. Izdelala je najprej nekakšen predosnutek in ga razposlala dvanajstim reprezentativnim članom Slovenske kulturne akcije po različnih delih sveta s prošnjo, da izrazijo svoje mnenje in dodajo svoje predloge k sestavljanju novih pravil. Na podlagi mnenj in po lastnih dolgotrajnih razmišljanjih in razgovorih je komisija v določenem roku izdelala in izročila odboru Slovenske kulturne akcije sad svojega dela: dva različna osnutka novih pravil. O mnogih vprašanjih se namreč člani komisije niso mogli zediniti. Dva člana komisije sta predlagala en osnutek (Božidar Fink in dr. Stanko Kociper), druga dva (p. Lojze Kukovica DJ in g. Ladislav Lenček CM) pa drugega. Eden od članov komisije (g. Marko Kremžar) se namreč sej ni mogel udeleževati, zato tudi ni poslal svojega osnutka, kot se tudi nobenemu od obstoječih ni pridružil.

Odbor je izročena osnutka nato dostavil vsem ustvarjalnim članom in sklical za 22. marec 1969 nadaljevanje v maju 1968 prekinjenega občnega zбора. Ta se je dejansko začel eno uro po napovedanem času v mali dvorani Slovenske hiše v Buenos Airesu. Osebo je bilo navzočih 17 ustvarjalnih članov, ki so po pooblastilih zastopali še drugih 23 odsotnih članov.

Po ugotovitvi sklepčnosti, kratkih uvodnih besedah predsednika Rude Jurčeca in izvolitvi zapisnikarja občnega zбора (arh. Marijan Eiletz), je predsednik komisije za izdelavo novih pravil g. Božidar Fink podal kratko poročilo o njenem delu, nato pa je kot avtor tolmačil in utemeljeval v daljšem razpravljanju prvi osnutek novih pravil. Za njim je na kratko isto storil tudi avtor in predlagatelj drugega predloga osnutka g. Ladislav Lenček CM. Sledila je precej burna in dolga debata, ki je trajala nekako do osmih zvečer, preden je prvi člen obeh osnutkov novih pravil prišel v glasovanje.

Nemogoče je v nekaj vrsticah podati naj tudi le glavne misli iz te debate. Za to bi bil potreben poseben članek, še bolj pa objava zapisnika, kar pa iz praktičnih razlogov ni mogoče, ker ni bilo mogoče vsega zapisati; pa tudi, ker bi verjetno vsi, ki so v debato posegli, ne dali dovoljenja, da se njihove izjave objavijo.

Naj tedaj zadošča le nekaj besed k tej debati!

V tem delu debate je šlo izključno za prvi člen prvega osnutka oziroma prvi in tretji člen drugega osnutka.

Zagovorniki prvega osnutka so menili, da mora biti Slovenska kulturna akcija borbena protikomunistično usmerjena in da mora biti to tudi izrecno povedano v prvem členu pravil, ki govori o namenu in idejni usmerjenosti organizacije. Zato pa, da je prav dolžnost in pravica kulturne organizacije, zlasti še takšne, kot je Slovenska kulturna akcija, politično delovati. Vsako izmikanje takšni izrecni formulaciji protikomunistične bojne usmerjenosti, kot jo predvideva prvi člen prvega osnutka, bi naj bila nezvestoba ustanovni misli organizacije, pretrgana bi bila kontinuiteta s prvotno Slovensko kulturno akcijo.

Zagovorniki drugega osnutka pa so ugotavljali, da je idejna protikomunistična usmerjenost organizacije zadostno izpovedana na pozitiven način v 3. členu drugega osnutka, kjer je izrecno povedano, da sloni Slovenska kulturna akcija idejno „na temelju naravnega etičnega zakona, potrjenega in izpopolnjenega s krščanskim razodetim naukom“. S to na pozitiven način izpovedano krščansko usmerjenostjo je nedvomno izpričano, da Slovenska kulturna akcija zavrača in se načelno bori proti vsem idejnim tokovom in svetovnim nazorom, ki se ne dajo vskladiti s krščanstvom in so mu nasprotni. S tem je mišljen in zadet brez dvoma v prvi vrsti brezbožni komunizem, danes eden najskrajnejših protikršćanskih sistemov. S takšno formulacijo pa ni zadet le komunizem, ampak tudi vsi drugi sovražniki res-

ničnega človečanstva in krščanstva, ki jih Slovenska kulturna akcija ne sme pozabiti med drugimi npr. kapitalizem, rasizem in drugi izmi. Takšna pozitivna formulacija idejne usmerjenosti Slovenske kulturne akcije ima torej to veliko prednost, da zajame z enim členom vse idejne sovražnike krščanstva, čeprav izrecno nobenega ne imenuje, medtem ko negativna formulacija („proti“) tega ne zmore.

Da je bilo temu res tako, namreč da se je Slovenska kulturna akcija vseh petnajst let zavestno in odločno borila proti komunizmu, je zadostna priča njeno informativno in propagandno glasilo Glas. Skoraj je ni številke, posebno v zadnjih letih, da bi se ne pisalo o komunizmu. To se je godilo v takšni meri, da je Glas zadnje čase dejansko pozabljal na svoj prvinski organizacijski informativni namen in se je razvil skoraj že v strankarsko političen list.

Nobena skrivnost pa ni več — zato jo tu javno povejmo — da je način tega boja proti komunizmu, zlasti v zadnjem času večkrat pogrešal kulturno višino. In da je list začel sumničati komunizma, filokomunizma ali imeti za zagovornika in pristaša koeksistence s komunizmom vsakogar, ki se ni strinjal z ozko „uradno“ linijo načina protikomunističnega boja nekaterih vodilnih ljudi okoli Glasa. Bolj in bolj so se ponavljali napadi na mnoge emigrantske politične osebnosti, da celo na cerkvene dostojanstvenike v zdomstvu in v domovini.

Tudi boj proti komunizmu je mogoče vojevati na različne načine; ne stoji, da bi se mu morali vsi na enak način v odpor postaviti, posebno ne vsi na način, kot se ga v našem odporu do komunizma poslužujemo v izseljenstvu.

Naj zadošča teh nekaj besed o debati na prvem delu občnega zбора!

Po vsem debatiranju je bilo videti, da ne bo mogoče, da bi se skupini zedinili na kak tretji, kompromisni predlog, čeprav so bili storjeni nekateri poskusi v tem smislu. Zagovorniki drugega predloga osnutka pravil so vnesli vanj nekatere nebistvene spremembe, ki jih je predlagal eden od prisotnih (Nikolaj Jeločnik).

V takšnem vzdušju se je občni zbor odločil, da z debato konča in preide h glasovanju prvega člana novih pravil, ki je bil, kot omenjeno, predložen končno v dveh različnih predlogih. Glasovanje je bilo tajno. Upravičenih glasov je bilo 40. Izid glasovanja je pokazal: 17 glasov za prvi osnutek pravil; 21 glasov za drugi osnutek; 2 glasova sta bila zaradi prečrtanega odvisnega izraza na glasovnici razveljavljena, a se je volivec jasno izrazil, da je na glasovnici nedvomno volil drugi osnutek, kar pomeni, da se je za drugi osnutek izjavilo 23 volilnih glasov.

Po razglasitvi izida in ko naj bi občni zbor nadaljeval z glasovanjem o naslednjih členih v osnutkih novih pravil, pa se je prigodilo za večino navzočih nekaj docela nepričakovanega. Predsednik občnega zбора (g. Ruda Jurčec) in pet navzočih ustvarjalnih članov (ga. Marija Geržiničeva, gđc. Neda Fink, prof. Alojzij Geržinič, g. Božidar Fink in dr. Filip Žakelj) je v znak protesta zapustilo občni zbor! Od teh so trije pred odhodom izjavili, da spriči izida glasovanja ne morejo več sodelovati pri Slovenski kulturni akciji; ostali trije pa so odšli brez izjave, čeprav se zdi, da s podobnim razpoloženjem.

Ker so bili med odišlimi tudi nekateri odborniki Slovenske kulturne akcije (Jurčec, Geržinič, Fink), je vodstvo nadaljevanja občnega zбора prevzel edini preostali odbornik, dotedanji blagajnik organizacije (g. Ladislav Lenček).

Drugi del skupščine je bil posvečen pretresanju ostalih členov osnutka za nova pravila. Poleg dveh prvotno predloženih osnutkov je eden od članov (Jeločnik) predlagal nov osnutek, o katerem je sklenil občni zbor tudi razpravljati in glasovati. V trudapolnem demokratičnem delu, izmenjavi mnenj in glasovanju členu za členom je občni zbor slednjič nekako ob pol enajstih zvečer obdelal prvo točko sporeda: sprejetje in potrditev novih pravil.

Druga točka na sporedu so bile volitve novega odbora, že po novih pravilih. Sestavo odbora priobčamo na drugem mestu. Kmalu po enajsti se je občni zbor končal.

V naslednjem prinašamo v celoti nova pravila Slovenske kulturne akcije, ki jih bomo po potrebi v prihodnjih številkah Glasa tolmačili.

NOVA PRAVILA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE
SPREJETA NA OBČNEM ZBORU 22. MARCA 1969 V BUENOS AIRESU

1. člen: Slovenska kulturna akcija je organizacija slovenskih zamejskih in zdromskih kulturnih delavcev, ki žele z ustvarjalnim in posredovalnim delom pomagati pri ustvarjanju in širjenju kulturnih vrednot, posebno slovenskih.
2. člen: Organizacija ima značaj društva z osebnim članstvom. Njeno poslanstvo pa presega okvir članske skupnosti in je usmerjeno v ves slovenski pa tudi ostali svet.
3. člen: Idejni temelj organizacije je naravni etični zakon, potrjen in izpopolnjen po krščanskem svetovnem nazoru.
4. člen: Namen organizacije je pospeševanje slovenske kulture ob skrbi za duhovno vraščanje slovenstva v ostalo kulturnost človeštva. Zato:
 - a.) Pobuja delovanje slovenskih kulturnih delavcev.
 - b.) Posreduje slovenske in splošnokulturne vrednote.
 - c.) Raziskuje temelje slovenske narodne samobitnosti.
 - č.) Širi in uveljavlja slovensko kulturo v svetu.
 - d.) Pospešuje stike s slovenskimi in drugorodnimi kulturnimi delavci.
5. člen: Organizacija ima sedež v Buenos Airesu, v Argentini.
6. člen: Članstvo v organizaciji je redno in podporno.
7. člen: Redni člani so, ki s kulturno dejavnostjo dvigajo slovensko in splošno kulturo in jih po predlogu vodij odsekov odbor sprejme.
8. člen: Podporni člani so, ki organizatorno ali gmotno z organizacijo Slovenske kulturne akcije sodelujejo in jih odbor sprejme.
9. člen: Samo redni člani imajo aktivno in pasivno volilno pravico v organizaciji, in so tako posredno in neposredno nosilci oblasti v njej ter morejo odločati. Podporni člani pa imajo na občnem zboru posvetovalen glas.
10. člen: Članstvo preneha s smrtjo, izstopom ali izključitvijo. Izključuje odbor. Izključeni član pa ima pravico pritožbe na občni zbor, ki v tem primeru odloča z dvetretjinsko večino.
11. člen: Občni zbor je najvišji organ organizacije, ki voli druge organe, postavlja splošne smernice za njihovo delo, obravnava njihova poročila in obračune in odloča o vseh vprašanjih, ki so navedena v vsakokratnem sklicu.
12. člen: Občni zbor se redno sklicuje tako, da pošlje odbor sklic z navedbo dnevnega reda najmanj en mesec pred določenim datumom vsem rednim in podpornim članom z vabilom, da se občnega zbora osebno udeleže, ali da redni člani pismeno pooblaste drugega rednega člana, da jih na občnem zboru v vsem zastopa.
13. člen: Občni zbor je sklepčen ob nadpolovični udeležbi rednih članov, pol ure po napovedanem času pa ob vsaki udeležbi. Občni zbor odloča z glasovanjem tako, da je sprejet predlog, ki dobi največ glasov osebno navzočih ali zastopanih rednih članov, razen v primerih, kjer je v pravilih drugače določeno.
14. člen: Redni občni zbor se skliče vsaki dve leti v mesecih aprilu ali maju; izredni pa po potrebi ali na zahtevo ene četrtine rednih članov. V zadnjem primeru se mora izredni občni zbor sklicati tako, da se izvrši najkasneje v treh mesecih po sprejemu pismene zahteve. Če odbor ne skliče izrednega občnega zbora, ga mora v 90 dneh sklicati predsednik nadzorstva. Izredni občni zbor razpravlja le o zadevah, zaradi katerih je bil sklican.
15. člen: Odbor organizacije sestavljajo predsednik, podpredsednik, tajnik, blagajnik in vodje odsekov. Izvoljeni morejo biti samo tisti redni člani, ki se glede na bivališče in druge osebne okolnosti morejo udeleževati rednih sej in neposredno sodelovati pri vodstvu organizacije.
16. člen: Odbor Slovenske kulturne akcije more ustanoviti za materielne potrebe organizacije posebno gospodarsko ustanovo.
17. člen: Za odbornike so na občnem zboru izvoljeni tisti pravilno predlagani redni člani, ki za posamezne funkcije prejmejo največ glasov. V teku poslovne dobe se zasedba odborniških mest, razen predsednikovega, lahko med izvoljenimi odborniki po potrebi zamenjava. Na isti način se ob izpraznitvi odborniškega mesta izmed rednih članov izbere nov odbornik, a ne več kot eden v isti poslovni dobi. Noben član odbora ne sme istočasno zasedati dveh mest. Če izpade iz odbora predsednik, je treba sklicati izredni občni zbor, razen če je redni občni zbor predviden v roku šestih mesecev.
18. člen: Odbor se sestaja k sejam vsaj mesečno in je sklepčen ob udeležbi vsaj petih članov. Pri glasovanju na sejah odloča absolutna večina. O delu na sejah se vodi natančen in izčrpen zapisnik, po katerem se zlasti nadzira izvrševanje sprejetih sklepov.
19. člen: Poleg odbora je v organizaciji tudi nadzorstvo vsaj dveh članov, ki ga na občnem zboru izvolijo iz vrst rednega članstva. Na prvem mestu izvoljeni član nadzorstva je njegov predsednik.
20. člen: Nadzorstvo pregleduje računovodske vpisnike in odborovo poslovanje sploh, ugotavlja skladnost delovanja odbora s temi pravili, z drugimi splošnimi določbami in z navodili občnega zbora ter o vsem poroča občnemu zboru.
21. člen: Redni člani se združujejo v naslednjih odsekih: filozofski, glasbeni, gledališki, likovni, literarni, teološki in zgodovinski. Odbor pa more začasno ustanoviti nov odsek, ki ga pa potrdi občni zbor.
22. člen: Odseki so pri svojem delu strokovno povsem samostojni, organizatorno pa se vključujejo v odborovsko vodstvo celotne organizacije in odboru redno poročajo o svojem delu.
23. člen: Odsekom načeljujejo vodje, ki jih izvolijo med seboj člani odsekov. Po potrebi se prav tako volijo tudi podvodje. Odseki si za svoje notranje življenje in delovanje lahko določijo lastne pravilnike, v skladju s temi splošnimi pravili.
24. člen: Odbor lahko začasno ustanavlja krajevne skupine Slovenske kulturne akcije v notranjosti

Argentine ali zunaj nje, ki jih naknadno potrdi občni zbor.

25. člen: Slovenska kulturna akcija izdaja splošnokulturno revijo *Meddobje* v uredništvu konzorcija, ki ga sestavljajo vodje vseh odsekov in mu predsednika določi odbor; organizacijsko in propagandno glasilo *Glas Slovenske kulturne akcije* in druge knjižne zbirke v uredništvu odbora. Odbor skrbi tudi za predavanja in druge kulturne prireditve.

26. člen: Organizacija preneha, če se razide po sklepu dvetretjinske večine oddanih glasov na izrednem, v ta namen sklicanem občnem zboru.

27. člen: Ob prenehanju organizacije preide njeno premoženje na ustanovo s podobnim značajem in

nameni, kot jih ima Slovenska kulturna akcija. Če take ustanove v teku petih let ni ali če zadnji občni zbor ne sklene drugače, se izroči premoženje direktorju slovenskega dušnega pastirstva v Argentini z naročilom, da ga uporabi za namene v duhu teh pravil.

28. člen: Pravila organizacije spreminja občni zbor, bodisi redni, bodisi izredni, z dvetretjinsko večino oddanih glasov. Kolikor so ta pravila samo okvirnega značaja, jih je sproti izpopolnjevati z uporabljanjem splošnih načel društvenega prava. Razlagati pa jih je z uporabo akademskega značaja organizacije, ki naj se posebno izraža v spoštovanju osebne vrednosti članov in v njihovi zavesti časti.

NOVI ODBOR SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Na občnem zboru Slovenske kulturne akcije, 22. 3. 1969, je bil po 15. in 19. členu pravil izvoljen naslednji odbor:

Predsednik dr. Tine Debeljak; podpredsednik arh. Marijan Eiletz; tajnik o. Alojzij Kukovica DJ; blagajnik (začasno) g. Ladislav Lenček CM; in vodje odsekov: dr. Vinko Brumen (filozofski odsek); Nikolaj Jeločnik (gledališki odsek); Marijan Marolt (likovni odsek); dr. Mirko Gogala (teološki odsek). V nadzorstvo pa sta bila izvoljena: dr. Srečko Baraga in Jože Vombergar.

Nerešeno je še vprašanje vodstva v literarnem odseku, ki ga je do zdaj vodil dr. Tine Debeljak, pa je kot predsednik moral odsekovo načelstvo pustiti; v glasbenem, ki ga je vodil do svojega izstopa iz organizacije prof. Alojzij Geržinič; pa v zgodovinskem, ki ga tudi vodi Marijan Marolt. Vprašanje vodstva teh odsekov in vključitve novih odsekovnih vodij v odbor Slovenske kulturne akcije bo v kratkem urejeno. Imena novih članov odbora bomo objavili.

NEKAJ PRIPOMB K „POJASNILU O KRIZI V SLOVENSKI KULTURNI AKCIJI“

Gospodje Ruda Jurčec, Alojzij Geržinič in Božidar Fink so v opravičenju svojega izstopa iz Slovenske kulturne akcije razposlali slovenski javnosti dopis z gornjim naslovom. Ne da bi se spuščali v obdelavo vseh netočnosti v omenjenem spisu, navedimo le nekaj misli k nekaterim trditvam.

1. Slovenska kulturna akcija je zašla v krizo kmalu po svojem začetku, v trenutku, ko se je nehal sklicevati k sejam njen celotni odbor, sestoječ iz uprave in voditeljev posameznih odsekov, ter se je k sejam sestajala le uprava, sestoječa iz štirih, petih odbornikov.

Ta kriza se je poglobljala, ko je izstopil iz ustanove dr. p. Vladimir Truhlar DJ, ki se mu je skoraj potem pridružil še dr. Rafko Vodeb. Malo zatem je odložil souredništvo pri reviji *Meddobje* Zorko Simčič, medtem ko je dr. Tine Debeljak odložil mesto prvega podpredsednika v organizaciji, izstopil iz odbora in hkrati odložil tudi uredništvo knjižnih zbir Slovenske kulturne akcije, obdržal pa še vodstvo literarnega odseka.

Poslej je bilo vedno bolj očito, da skuša majhen, zaprt krog nekaterih članov Slovenske kulturne akcije delovanje ustanove vedno bolj zoževati na eno samo ozko linijo obravnavanja slovenske preteklosti, sodobne in bodoče, ne le kulturne, marveč tudi politično strankarske dejavnosti. V to se je omenjeni krog začel posluževati informativnega glasila organizacije *Glas Slovenske kulturne akcije*, ki se mu je v ta namen posvečala vsa pozornost in je izhajal nadvse redno, dočim se je zanemarjala revija *Meddobje*, pač najvažnejša publikacija ustanove, katere je v zadnjih dveh letih izšel komaj en zvezek.

Kriza v Kulturni akciji je bila tudi v nezdravem pojavu, da se je v eni sami osebi osredotočilo takorekoč vse njeno delovanje: uredništvo *Glasa*, uredništvo *Meddobja*, s odgovornostjo ostalih članov uprave (ne celotnega odbora!) pa tudi izdajanje še ostalih publikacij.

2. Dogodki ob zadnjem občnem zboru Slovenske kulturne akcije (maj 1968 - marec 1969) niso povzročili v organizaciji krize, kot trdijo v svoji izjavi podpisniki „Pojasnila“, marveč so nasprotno že obstoječo krizo le zaključili, tako da je ustanova iz teh dogodkov izšla sicer z obžalovanja vredno izgubo nekaterih svojih najproduktivnejših članov, a vendar obnovljena v svojih temeljih in spet zmožna za-

jeti čim širšo slovensko kulturno dejavnost ustvarjavec zunaj državnih meja naše domovine.

3. Stališče podpisnikov „Pojasnila“ je, da se je drugi predlog osnutka novih pravil bistveno oddaljil od prvotne zasnove Slovenske kulturne akcije, ker ni imel za potrebno povdarjati v osnovnem prvem členu, da je Slovenska kulturna akcija „organizacija slovenskih protikomunističnih kulturnih delavcev“ itd., ampak je bil mnenja, da je s 3. členom, ki izpoveduje krščansko počelo vsega dejanja in nehanja organizacije, dovolj opredeljena usmerjenost ustanove tudi brez izraza „protikomunističnih“.

Ta trditev je iz trte zvita! Pred petnajstimi leti nismo imeli za potrebno, da bi tako enostransko Kulturno akcijo pobarvali, pa je kljub temu lahko skozi petnajst let opravljala svoje poslanstvo, kolikor ga je, tudi v pogledu naše ideološke borbe proti komunističnemu, in ga bo prav tako tudi v bodoče.

4. Trditev podpisnikov „Pojasnila“, „da je šlo pri osporavanju izraza „protikomunističnih kulturnih delavcev“ v prvem predlogu osnutka pravil za vprašanje, ali na jima Slovenska kulturna akcija protikomunističen značaj ali ne, in, dosledno, da ga v primeru drugega osnutka pravil nima, je izobraženega človeka nevreden in demagoško logičen skok. Tudi po drugem osnutku, njegovem prvem in tretjem členu ima Slovenska kulturna akcija še naprej poleg drugih pozitivnih tudi protikomunističen značaj in to po bistvu in po duhu svoje krščanske ideologije, ne pa le po do- ločeni, mnogokrat zlorabljeni besedi! Izjavljanje, da so se tisti člani Slovenske kulturne akcije, ki tega izraza v pravila iz več utemeljenih razlogov niso sprejeli, odrekli svojemu „protikomunističnemu“ in da je to „dejanje zoper obstoj emigracije“ itd., kakor citirajo podpisniki g. France- ta Dolinarja, je težka kriva sodba in obsodba, ki zelo kompromitira podpisnike „Pojasnila“ v očeh vse slovenske kulturne javnosti.

5. Glavni razlog izstopa podpisnikov „Pojasnila“ iz Slo- venske kulturne akcije pa ni niti, kot se zdi, pohujševanje nad dejstvom, da večina glasov ni bila za vključenje izraza „protikomunistični“ v prvi člen novih pravil, marveč to, da so že pri glasovanju prvega člana novih pravil spoznali, da ne bo dobil večine prvi predlog osnutka, za katerega

so se zavzemali in ki bi omogočil nadaljevanje nezdravega, bolnega stanja v ustanovi. Videli so, da bo nasprotno z zmago drugega osnutka pravil v organizaciji za vselej onemogočena samovlada ene skupine, pa da bodo, kot je bilo zamišljeno ob ustanovitvi leta 1954, imeli v ustanovi spet možnost udejstvovanja vsi slovenski kulturni delavci in se bodo spoštovala vsa njihova različna stališča, samo da so v skladnosti s krščanskim pogledom na svet.

Za vodstvo in življenje Slovenske kulturne akcije važnejše spremembe kot v prvem členu pravil so bile namreč v nekaterih drugih členih obeh osnutkov:

En sam vodstveni organ, da se v bodoče onemogoči že prej omenjena nad deset let trajajoča pomankljivost v vodstvu Slovenske kulturne akcije.

*Pravilo, da nihče ne more obenem opravljati dveh odbor-
niških funkcij v ustanovi*, s čemer se hoče onemogočiti drug nezdrav pojav zadnjih let: združitev več funkcij v eni osebi.

Da v Slovenski kulturni akciji ne gre le za združevanje kulturnih delavcev slovenske politične emigracije, ampak vseh izven državnih meja Slovenije živječih krščansko usmerjenih, torej tudi primorskih in koroških, pa zlasti že pojavljajočih se najmlajših slovenskih kulturnih delavcev, ki že niso več emigrantje, marveč v različnih neslovenskih deželah rojeni Slovenci.

Ladislav Lenček CM
eden od ustanoviteljev Slov. kult. akcije

Založba Slovenske kulturne akcije

Ramón L. Falcón 4158

Buenos Aires - Argentina

milena šoukal

pesmi

Oprema knjige
arhitekt Jure Vombegar

Ta pesniška zbirka je izšla kot 68. izdanje Slovenske kulturne akcije v zbirki rednih knjig.

Cena v Argentini 300 pesov

Cena po svetu 1 dolar

Knjigo bomo v prihodnjih dneh razposlali vsem rednim naročnikom, drugi pa jo lahko kupijo v naši pisarni v Slovenski hiši ali pri naših poverjenikih.

VLOGA SLOVANSKE IDEJE

Lani je bil slavistični kongres v Pragi. Med predavanji in debato se je pokazala potreba vlogo slovanske ideje znova osvetliti z vseh strani. Razumljivo je bilo, da so tedaj sklenili izdati najprej poseben zbornik o razvoju ideje o slovanski vzajemnosti med Čehi in Slovaki. Vodilna češka založba Melantrich je pred kratkim izdala prvi tak zbornik, ki obsega 501 strani v osmerki. Knjigo je uredil petčlanski odbor strokovnjakov, glavni urednik je bil univ. prof. Vladislav Strasny, nad delom pa je prevzela pokroviteljstvo in nadzorstvo češka akademija znanosti in umetnosti. Pri zborniku je sodelovalo nad 20 slavistov s praške in bratislavske univerze, ki so napisali 45 razprav. Vsaka razprava je temeljito opremljena z dokumentacijo. Zanimivo, da so se nekateri avtorji morali na več mestih dotakniti tudi razvoja slovanske misli med Slovenci iz dobe, ko se je moral slovenski narod v obrambi severnih področij boriti proti navali ponemčevanja.

V A Ž N O O P O Z O R I L O ! SLOVENSKA PREMIERA V TRSTU

Vabimo vse naše mecene, naročnike knjižnih zbirk in poverjenike, da morebitne darove v namene Slov. kulturne akcije, naročnine in plačila naslavljaajo odslej samo na naslov začasnega blagajnika ustanove:

Ladislav Lenček CM,

Ramón L. Falcón 4158, Buenos

Aires, Argentina

Vse knjižne in časopisne pošiljke, namenjene Slovenski kulturni akciji, Glasu ali Meddobju pa naslavlajte izključno na:

Dr. Tine Debeljak,

Slovenska kulturna akcija,

Ramón L. Falcón 4158

Buenos Aires, Argentina

● Slovensko gledališče v Trstu je 9. januarja pred premierskim občinstvom uprizorilo novo delo dramatika Josipa Tavčarja „Red mora biti“. Avtor je profesor na slovenski trgovski šoli v Trstu in spada med najbolj plodne sodobne slovanske dramatike, saj je novo delo že njegova deveta stvaritev. Dramo je označil takole: „Moje najnovejše delo ima dramaturško zgradbo farse, a je v resnici precej resna stvar. Izbral sem obliko farse, ker se mi je zdela najprimernejša za snov, ki sem jo nameraval obravnavati. 'Red mora biti' je namreč neke vrste ugotovitev. Ugotoviti sem hotel, v čem je pravzaprav bistvo civilizacije, ki ji pravimo 'konsumna'. Nalašč nisem maral nakazati nobene rešitve, saj je trenutno tudi ne vidim.“ Dramo je režiral Žarko Petan. — Premieri prisostvoval tudi Josip Vidmar kot poročevavec ljubljanskega Dela. Piše, da si je Tavčar zamislil predstaviti osnovne principe, ki danes vodijo svet ali bi ga naj vodili. A definicija sedanosti je skromna.

V. Dedijer, bivši Titov življenjepisec, je sedaj profesor v Ljubljani, ter je 12. marca 1969 v ljubljanskem Delu napisal članek z naslovom *Izgubljeni boj J. V. Stalina 1948-1953*. V njem trdi, da je Stalin že leta 1945 pred majem prodal Austriji slovensko Koroško s tem, da je osebno garantiral nespremenljivost avstrijskih meja, ter tako seveda zavrl povrnitev Koroške k Sloveniji. Toda pred svetom tega ni pokazal, temveč je igral vse do 1947. vlogo največjega zaščitnika priključenja Koroške Sloveniji. To dvoletno vlogo komentira sedaj Dedijer ter jo simbolizira, kako je Edvard Kardelj, tedaj jugoslovanski zunanji minister, izgubljal svojo bitko za Koroško na mednarodnih konferencah od pariške do Moskve, kjer je bil končno „matiran“ v vprašanju Koroške.

Takole piše:

„Stalin je imel popolno oblast, absolutno oblast, in se je z njim pojavit istovetjenja z agresorjem, sedaj velikoruskim hegemonizmom, razvil do popolnosti. Vsaka oblast človeka kvari, popolna oblast pa ga popolnoma skvari.

To Stalinovo omalovaževanje malih narodov smo občutili tudi mi, posebno kar zadeva njegovo stališče do koroških Slovencev. Doživeli smo, kako je za kvartopirsko mizo velikih državnikov koncem vojne, za katero se je odločala usoda posameznih narodov, predvsem malih, brezobzirno trgoval z usodo koroških Slovencev, da bi mu prikanili kakih 50 milijonov dolarjev v obliki nemškega imetja v Avstriji.

Res je, razmere na Koroškem so bile za partizane nad vse težavne. Večkrat so jih razbili, toda vedno znova so se dvigali kakor prerojeni iz pepela. Ko so sile tretje armade in četrte operativne cone prodrle čez staro jugoslovansko - avstrijsko mejo na Koroško, je koroški partizanski odred že počistil naciste po vsej Koroški južno od Drave. 9. maja pa je hkrati z angloameriški četami vkorakal v Celovec.

Toda velesile so hotele drugače. V Potsdamu, kjer so krojili usodo sveta, je bilo sklenjeno, da bodo Avstrijo okupirale samo čete velesil, enotam jugoslovanske armade pa je bilo ukazano, da se umaknejo. To so morale s težkim srcem storiti konec maja 1945.

Toda Stalin ni hotel javno prevzeti odgovornosti, da je prodal usodo koroških Slovencev za dolarje oziroma, kakor je pozneje zapisal Moša Pijade, „da je zabarantal pravico koroških Slovencev do samoodločbe za 50 milijonov dolarjev, povrh tistih 100 milijonov, kolikor so njegovi trije zahodni partnerji bili dotlej voljni priznati svojemu vzhodnemu partnerju“.

Molotov in Višinski sta zahtevala v Moskvi od naših predstavnikov, naj izdelamo svoje maksimalne in minimalne zahteve do Avstrije glede slovenske Koroške, „da bi se lažje pogajali z zahodnimi državniki in skušali dobiti, kar se da“.

Ne da bi slutili, kakšna je ta igra, smo izdelali take predloge.

Toda usodo koroških Slovencev je že davno zapečatila prav Sovjetska Zvezda. Stalin je brez vednosti koroških Slovencev, na skrivaj, mimo vodstva Osvobodilne fronte Slovenije, ne da bi obvestil nacionalni komite AVNOJ-a, v smislu barantanja z drugimi velikimi državami poslal maja 1945 tole pismo avstrijskemu kanclerju in voditelju avstrijske socialne demokracije Rennerju:

„Zahvaljujem se vam, spoštovani tovariš, za vašo poslanico z dne 15. aprila. Ne dvomite o tem, da je vaša skrb za neodvisnost, nedotakljivost in napredek Avstrije tudi moja skrb.

Pripravljen sem po svoji moči in možnosti nuditi sleherno pomoč, ki bi bila potrebna Avstriji.

Oprostite pozornemu odgovoru.

J. Stalin “

Januarja 1947 je jugoslovanska vlada poslala spomenico ministrskemu predsedniku Francije, Velike Britanije, ZDA in Sovjetske zveze, v kateri je uradno zahtevala priključitev ozemlja slovenske Koroške k Jugoslaviji. Glavna argumenta sta bila dejansko etnično stanje in dejstvo, da so koroški Slovenci aktivno sodelovali v osvobodilni vojni.

Marca 1947 je bila v Moskvi konferenca sveta ministrov štirih velesil, na kateri so razpravljali o sklenitvi avstrijske pogodbe. Jugoslovansko delegacijo je vodil Edvard Kardelj in jaz sem ga spremljal. To je bila četrta mednarodna konferenca, pri kateri sva skupaj sodelovala. In zmeraj sva v prostem času igrala šah. Na prvem dvoboju v Londonu decembra 1945 in januarja 1946 je zmagal Kardelj z veliko razliko 34 : 22. Na pariški mirovni konferenci je bilo zelo mnogo dela in sva manj igrala, toda dvoboj je dobil Kardelj z razliko 18 : 14. V vlaku na poti od Beograda do Moskve — pot je trajala pet dni — je bil dvoboj neodločen 9 : 9 prav do zadnje partije, ki sva jo začela, ko se je vlak bližal Moskvi. To pot se mi je sreča nasmehnila in Kardelj mi je ves srečen čestital k prvi zmagi na dvoboju.

„Kadri se razvijajo, ni kaj reči,“ mi je dejal.

Delal sem se skromnega: „Ni mi všeč, da šef naše delegacije izgublja, četudi v šahu, ko prihajamo na to mednarodno konferenco.“

V tem je bil tudi konec zle slutnje. Molotov in Višinski sta sporočila Kardelju, da ni nobenega upanja, da bi ogodil jugoslovanskim ozemeljskim zahtevam na Koroškem. Delegacijo je obšla potrtost. Zvedele so te tudi druge podrobnosti. Kardelj je poslal sporočilo Titu, da je sovjetska vlada jasno povedala, da ZSSR ne bo mogla več vztrajati pri podpori ozemeljskim zahtevam do Koroške, če bo na konferenci dosežen sporazum o nemškem imetju v Avstriji.

JUBILEJNI DAR so darovali: Dr. Franc Puc, ZD, 26 dolarjev; Ivan Bukovec, J. L. Suárez, 2000 pesov; dr. Marjan Zajc, Villa Ballester, 2000 pesov.

Darovali so za Slov. kult. akcijo tudi naslednji: Angelca Kovač, V. Ballester, 500 pesov; Milena Mikolič V. Ballester, 500; Betka Vitrih, Berazategui, 1000 pesov; msgr. Jože Jagodica, Avstrija, 1000 pesov; Sebastjan Kocmar, R. Mejía, 1000 pesov; Franc Homovec, L. del Mirador, 1000 pesov; dr. Stanko Šušteršič, ZDA, 2 dolarja; č.g. Albin Avguštin, Boulogne sur Mer, 1000 pesov. p. Gabrijel Arko OFM, Villa Tessei, 350 pesov; Evgenija Hrovatin, Bs. Aires, 500 pesov. ing. Ivo Kertelj, Italija, 400 lir; č.g. Janez Hafner, Avstrija, 1300 pesov; Janez Plečnik, ZD, jubilejni dar 10 dolarjev; č.g. Julij Slapšak, ZD, 2 dolarja.

O BRUMNOVI KNJIGI "SRCE V SREDINI"

O življenjepisju J. E. Kreka, ki ga je, kot znano, napisal redni član Slovenske kulturne akcije dr. Vinko Brumen z gornjim naslovom, je izšlo tudi poročilo v reviji Naša luč. Poročevavec, ki ni podpisan, pravi:

V zajetni knjigi (460 strani) je ploviti esejist dr. Brumen obdelal življenje, delo in osebnost dr. Janeza Evangelista Kreka (1865-1917), duhovnika, socialnega delavca, združnika, politika, ljudskega vzgojitelja in pisatelja. Avtor obdela Krekovo dobo in Kreka kar moč izčrpno in z veliko ljubeznijo.

Kako iskreno in res z vsemi močmi se je Krek zavzel za malega človeka, ko se je navdihal v Kristusovem evangeliju! Takega primera nima slovenska zgodovina ne pred njim ne za njim. Marsikomu je Krekova doba že preoddaljena in nepoznana. Prav zato naj bi zlasti vsak tak vzel v roke to knjigo, da bo spoznal, kako je slovenska zgodovina čisto drugačna, kot jo prikazujejo danes od režima plačani zgodovinopisci.

KRIZA SLOVENSKE GLEDALIŠČ

Ravnatelj Drame SNG v Ljubljani Bojan Štih je odstopil, da bi „s svojim odstopom omogočil lažje reševanje problemov, ki so se nakopili v tej kulturni ustanovi“, kot pravi v prošnji za razrešitev. Odstopil je tudi upravnik Slovenskega ljudskega gledališča v Celju Slavko Belak. Svoj odstop je sporočil kar na oglasni deski. Vzrok ni znan.

• Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani je Josip Vidmar izdal svoje Gledališke kritike. Knjiga obsega kritike, ki jih je Vidmar objavljval v Delu od 15. XII. 1953 do 25. junija 1968. Gre torej za obdobje petnajstih let. Vseh kritik je 99, založba pa v propagandni notici pravi, da so Vidmarjeve kritike v Sloveniji najbolj brane. Ker je medtem izbruhnila huda kriza v ljubljanskih Drami, ko je igravec Stane Sever s posebnim javnim pismom odpovedal svoje nadaljnje delo v tem gledališču po 35 letih nastopanja in je njegov protest naperjen proti modernim in protipartijskim tokom, kakor jih skuša uvajati mladi režiser Mile Korun, bo sedaj knjiga Vidmarjevih kritik pridobila na zanimivosti. Ima 361 strani in jo je opremil Matjaž Vipotnik.

NOV ODBOR SLOV. GLEDALIŠČA V TRSTU

Slovensko gledališče v Trstu je imelo občni zbor, kjer je bil izvoljen tudi nov odbor. Društvo, ki šteje 43 članov, si je izdelalo tudi pravilnik ustanove, ki se poslej imenuje Stalno slovensko gledališče v Trstu, kjer bodo zastopani tudi člani tržaške občine in tržaške pokrajinske uprave. V novem odboru so: dr. Dolhar (podpredsednik), dr. Gruden, dr. Godnič, dr. Hlavaty, profesor Jože Peterlin, prof. Rauber (predsednik), Palčič, dr. Samsa (blagajnik), Svetina, Svah in prof. Tavčar (tajnik). V nadzorstvu pa so Mesesnel (predsednik), dr. Štoka, dr. Turina, prof. Bednarik in Remčeva.

• Mestno gledališče ljubljansko je v drugi polovici januarja uprizorilo zelo diskutirano dramo Rolf Hochhutha „Vojaki“. Avtor je v drami obtožil Churchilla, da je organiziral letalsko nesrečo, ki je povzročila smrt medvojnega predsednika poljske vlade v Londonu generala Sikorskija, ker mu je bil napoti pri njegovi politiki do Sovjetske zveze. Kot senzacija je bila drama uprizorjena po vseh svetovnih gledališčih, v Londonu naravnost odlično. Zanimanje pa je seveda splahnelo, ko se je oglasil bivši angleški pilot Brook, ki je nesrečno letalo takrat pilotiral in je ob nezgodi ostal živ. Ta je dokazal, kako so Hochhuthove obtožbe brez podlage. — V ljubljanski uprizoritvi je Churchilla igral Dare Ulaga.

• Posebna žirija je v Parizu izvolila najboljšega tujega pisatelja. Ta naslov so za leto 1968 podelili sovjetskemu pisatelju Aleksandru Solženjcinu za romana „Krog prvi“ in „Rakov oddelek“. Ta romana v SZ še nista izšla. Rokopisa sta bila iztihotapljena na zahod brez avtorjeve vednosti. „Krog prvi“ je navdušeno pozdravila tudi londonska kritika. V angleško govorečem svetu je danes knjiga že na prvem mestu.

• Državno gledališče Theatre National v Parizu je uprizorilo Gattijevo dramo „Strast v vijoličastorumenem in rdečem“. Ker pa je v drami namigavanje na nekega državnega poglavarja, je moralo gledališče v skladu z mednarodnimi dogovori delo umakniti s sporeda. Se pravi, da bo zdaj drama uprizorjena v kakem zasebnem gledališču.

• Poseben odbor, ki mu predseduje gvinejski predstavnik pri Organizaciji afriške enotnosti Ibrahim Dhallo, pripravlja v Alžiru prvi vseafriški kulturni festival. Začel se bo 5. julija letos in se ga bo udeležilo 5000 afriških umetnikov.

PODPRITE NAS V PLEMENITEM
DELU
DARUJTE ZA
SLOVENSKO KULTURNO AKCIJO

CORREO ARGENTINO SUC. 6	TARIFA REDUCIDA CONCESION 4228
	R. P. I. 953701

Predstavniki ZSSR so na tem sestanku sveta ministrov v Moskvi večkrat povdarili, da je za sovjetsko delegacijo glavno vprašanje nemško imetje v Avstriji, ki ga je ZSSR zahtevala zase. Tako so Američani, Britanci in Francozi razumeli, da e ZRSS voljna popustiti glede avstrijskih meja, to je, voljna pustiti koroške Slovence na cedilu.

Mi jugoslovanski komunisti ali „pošteni bedaki“ po Stalinovem besednjaku nismo tega niti slutili in smo mu ob vsaki priložnosti prisegali zvestobo.

To je nauk za vsakogar, ki hoče misliti, da je lahko človek samo enkrat bedak!

* * *

Tako Dedijer. A tega ne pove, če so bili morda še kdajkoli in kje drugje — „bedaki“, ne samo v tem primeru, ki ga za jugoslovanske komuniste priznava. Kaj pa pomor domobrancev leta 1945, ki je bil tudi storjen po Stalinovih metodah genocida? Kdaj se bodo ne samo jugoslovanski, temveč tudi slovenski komunisti obdolžili tega „bedaštva“, da, tega zločina iz „norosti“? Čas teče svojo pot, odkriva krvave sledove nasadanja komunizmu... in na vsakem koraku nova „bedaštva“, dokazujejo, da je človek resnično lahko, kot pravi Dedijer, večkrat in ne samo enkrat bedak, in to — ob enakih primerih... Če človek noče, se ne more spremeniti!

td

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

je, kot pravila naše organizacije v 26. členu govore, „ORGANIZACIJSKO IN PROPAGANDNO GLASILO“ ustanove. Temu vodilo zvest bo list, ki bo izhajal kot mesečnik — štednja nam to veleva — seznanjal svoje bravce z življenjem in delovanjem Slovenske kulturne akcije, prikazuje njene knjižne publikacije, opozarjujoč na tradicionalne kulturne večere v Buenos Airesu; skušal bo postati resnična vez med slovenskimi zamejskimi in zdomskimi ustvarjanci kulturniki po vsem svetu. Posebno pozornost bo list posvečal vsem kulturnim prireditvam Slovenske kulturne akcije, naj v Buenos Airesu, ali drugje po svetu. Tako bo spremljal delo vseh odsekov v vsem njihovem prizadevanju in bo o vsem poročal. Da bo ta povezava slovenskega ustvarjalnega dela in delovanja čim močnejša, vabimo vse redne člane, prijatelje in dozdane sodelavce Slovenske kulturne akcije, da s svojimi dopisi, poročili, pomenki, predlogi in podobnim popestre strani tega slovenskega kulturnega glasila v svobodi.

Seveda pa bomo hkrati z vsem poročanjem o naši kulturni dejavnosti obveščali bravce tudi o sodobnih dogajanjih v kulturnem delu velikega sveta, saj mora biti svetovna umetniška, znanstvena in kulturna tvornost v svetu le vzpodbuda, zgled in bodrilo slovenskemu ustvarjalcu umetniku in znanstveniku; obenem pa tudi nekakšno vredno merilo, po katerem naj izmerjamo lastno zrelost in kakovost svojih stvaritev!

Vodilo vsega pisanja in obravnavanja v Glasu pa bodi čez vse:

RESNICI — LEPOTI — DOBROTI!

O d b o r
Slovenske kulturne akcije

TISOČLETNICA ŠKOFJE LOKE

Znano je, da se Loka imenuje že v darilni listini Otona I. leta 973, s katero poklanja ozemlje ob Loki brižinskim škofom. Torej je obstajalo selo Loka že pred tem časom; gotovo je to Stara Loka, dočim je mesto nastalo šele ob gradu oskrbnika škofijskega ozemlja, ter se zato imenuje Škofja Loka. Starost Stare Loke pa je bila poudarjena vse do zadnjega časa, kajti dekanija za škofjeloško ozemlje je bila do par let v Stari Loki. Tja je spadala tudi škofjeloška fara do konca brižinskega posestva 1804. Vendar se starost Loke računa po omenjeni listini.

Bliža se torej tisočletnica, ki jo bo

Škofja Loka slovesno poslavila l. 1973. Ustanovili so poseben odbor za te proslave, ki ga predstavlja kot predsednik Zdravko Krvina (predsednik občine); podpredsednik dr. Branko Berčič, knjižničar v Ljubljani; člani odbora pa so: dr. Pavle Blaznik, znani zgodovinar škofjeloškega gospostva) in drugi. Oktobra lani se je odbor sestel ter si razdelil področja delavnosti in vpoklica še nove člane tako Iveta Šubica, Nika Žumra, Alojzija Malovrha, Vladimirja Žužka in — Borisa Ziherla...

Mnenja smo, da velja tu svetopisemski rek: In zadnji bodo prvi — ki bodo imeli besedo...